

EGYENLŐSÉG

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, IV. Váci-utca 11.
hová minden küldemény intézendő.

TÁRSADALMI HETILAP.

SZERKESZTI

BOGDÁNYI MÓR.

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhöz küldve 8 frt
Félévre 4 „
Negyedévre 2 „

Egyes szám ára 16 kr.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Szélcsend.

Ma-holnap vége lesz az idei ülészeknek, a képviselők elhagyják a fővárost, a hol őket a politikai élet tiz hónapon át fogva tartotta.

De a parlamenti szünet még nem jelenti azt, hogy a politika is szünetel. A politikai pletykák és intrikák csak ilyenkor szövődnek, úgy, hogy mire a parlament ismét összeül, gyakran teljesen eltérő képet nyújt az előbbtől.

Ez alkalommal azonban ettől nem kell tartani. Marad minden a réginél és a parlamenti szünet az idén még a politikai pletykának és intrikáknak sem fog igen kedvezni. . . .

A pártok ki vannak merülve és politikai alakulás helyett erkölcsnemesítő egyletek létesítésén látjuk a képviselőket fáradozni.

Mi, kik e helyen csakis az antiszemita sakkhuzásai iránt érdeklődünk, azt hisszük, hogy ezeknek pártja sem fog nagyobb mérvű korteskedést kifejthetni tisztátlan céljai érdekében.

Nagy az elkedvetlenedés, melyet az az óriási szellemi és anyagi nyomoruság szült, mely e párt állandó kísérője. A párt műveltebb tagjai megúnták a játékot, melyet immár éveken keresztül az emberiség legszentebb elveivel játszanak. Röstelik, hogy a józanabb gondolkodás felismerte bennök a képmutatót, az ámitót és hogy most már tudják, hogy azok a nagyhangzású jelszavak, melyekkel antiszemita mivoltukat körülaggatták, szemfényvesztő salangoknál egyebek nem voltak.

Nem minden embernek van olyan vastag bőre, hogy pirulás nélkül megjelenjen képviselőtársai közt minden áldott nap, tudván, hogy ő abba a társaságba nem való és hogy az ő állása, rangja, sze-

replése, egzisztenciája, szóval egész politikai lénye a közönség félrevezetésén alapul.

Addig, míg magában a parlamentben is hittek az antiszemita őszinteségében, addig, a míg csak rajongóknak tartották őket, emelkedett fővel, büszkén lépkedtek, mert szilárd, tántorithatatlan „megyőződéssre“ hivatkozhattak. Most azonban, a mióta már többé nem fanatikus rajongók színében, hanem a lelketlen népámitók undorító meztelenségében tűnnek fel, a régi dölyfük jóval megcsappant, nem provokálnak többé senkit, hanem örülnek, hogy megtűrik őket.

Mindez azonban csak azon kevesekről áll, kik, miként említettük, állapotuk fölött gondolkodni tudnak. Van azonban számos olyan tagja is az antiszemita pártnak, kik elég elfogultak arra, hogy még mindig abban a hitben éljenek, miszerint a világ másnak tartja őket, mint amilyenek. Ezek ezen-tul sem szünnek meg folytatni azt az akna munkát, mely a társadalom és a jogrend felbomlását vonja maga után.

Ezek az elemek a parlamenti szünet alatt az országot átjárják és a hová csak lábaikat beteszik, ott a polgárok békés együttléte veszélyeztetve lesz. A renhelkezésükön álló ponyvairodalom az előmunkálatokat már megkezdte. Istóczy 12 röpirata egyengeti nekik a talajt, megadván a jelszavakat, melyekkel a küzdőterre induljanak.

A legutóbbi füzetben mintegy beszámolni akarván azzal, hogy párthivei milyen parlamenti eredményeket értek el, többek közt felsorolja azon antiszemita képviselők neveit is, kik „az ügy érdekében“ legtöbbet buzgokodtak. Ezeket ajánlja az ő közönsége figyelmébe, mintegy jelezni akarván, hogy azok,

Lapunk mai száma 8 oldalra terjed.

kiket ő meg nem említett, az antiszemita közönség pártfogását nem érdemlik.

Ez utóbbiak közé nevezetesen azok tartoznak, kik a legutóbbi időben fel nem szólaltak, vagy ha felszóltak, beszédeiknek antiszemita mellékizet adni elmulasztották.

Istóczy mandatum-vesztéssel fenyegeti ezen „csendes“ társakat, és kilátásba helyezi azt, hogy a nép voksával megbizhatóbbakat fog megtisztelni.

Mindez azonban csak annak a jele, hogy az antiszemitizmus virágzó korát már túlélte. A mai viszonyok ennek a mozgalomnak már többé nem kedveznek. Sokat ártott e mozgalomnak a legutóbbi hetek története is. A nemzet mindinkább arra a tudatra jut, hogy a magyar államnak minden polgárára szüksége van, hogy önállóságát az ellenséges áramlatok ellen megvédhesse.

Az antiszemita mozgalom tehát, melynek célja az ország lakosainak jelentékeny részét a nemzet testéből kiszakítani és teljesen elidegeníteni, a hazafiasabbban gondolkodó polgároknál támogatásra többé nem talál. Így hanyatlak tehát napról-napra az antiszemitizmus, mely hanyatlást a magyar zsidóság hazafias magatartása is lényegesen siettet.

Ha ez az üdvös visszahatás nemcsak a politikában, hanem a társadalomban is észlelhető volna, akkor a magyar zsidóság örvendve tekinthetne a jövő elé, mely nemsokára meghozná azt a testvéries egyenlőséget, melyet egy hazafiatlan liga olyan hosszú időre megzavart.

Dr. G.

Izraelita ifjuság.

Oly vidéken is, hol az öregek szépen megférnek egymással és egymás mellett, gyakran találhatunk surlódásokat a különböző felekezetek ifjusága közt. A pópista veszedik a kálvinistával, ez a lutheránust nem hagyja nyugton, mindnyájan pedig együtt és egyenként az izraelita ifjuság ellen fordulnak, mely mondhatni kivétel nélkül, csak védő szerepet játszik.

Nem is ohajtjuk másképen. Nem találunk e jobb ügyhöz méltó buzgálkodásokban semmi virtust, éppen nem kívánjuk, hogy ifjuságunk más felekezetet vallása miatt támadjon meg és teljes mértékben elégít ki bennünket az izraelita ifjuság magatartása, midőn nem legyőzni iparkodik ellenfeleit, hanem meggyőzni törekszik. Nem küzd ifjuságunk más felekezet ellen, meg nem támadja, nem vádolja; a támadásokat azonban visszautasítja, a vádokat megczáfolja, azon van, hogy ellenséges indulatra egyáltalán okot ne szolgáltatson és kinyerje mindenki nagyrabecsülését rokonszenvét.

E nehezen, legalább a mostani viszonyok közt nehezen elérhető célú legalkalmasabban és legméltóbban a teljes magyarosodással, a leglelkesebb hazafisággal kívánja elérni. —

És ki tagadhatná, hogy a zsidó ifjuság nevében és jellemében, szóban és tettben rohamosan magyarosodik? Elejti a nevet, melyet az atyák oly sok, nehéz küzdelmek árán tiszteltté, áldottá tettek és más, magyar nevet ölt fel hogy újra elkezdje atyái küzdelmeit, melyekkel becsületet törekszik kivívni ez új nevének; a jó hazafiak pedig gúnyhahótával nevetik a bolondokat, vagy éppen szidalmazták, hogy merészelt oly nép nevet választani — mely nem zsidónak való? Ki tagadhatná, hogy magyarosodik ifjuságunk jellege, hogy felölti a magyarság minden tulajdonságát? Megtanul gyermekkorában magyarul imádkozni és később minél czifrábban káromkodni, ép úgy, mint a hogy elsajátítja a magyar sajtó szerű lovagias ildomoságot és passzióit.

Ki tagadhatná, hogy magyarosodik ifjuságunk szóban és tettben, hogy egymás közt csak magyarul beszélnek ifjaink és, hogy aránylag ők szolgáltatják a magyar könyvek vevői legnagyobb kontingensét? Kimutatták a számok, hogy most már nyolczvan százaléka a zsidóságnak beszél magyarul, hogy a vallást véve alapul a magyarság tekintetében legelső helyen éppen az üldözött a hazafiatlansággal, németesedéssel vádolt zsidóság áll, hogy ifjuságunk zöme távozik a nemmagyar vidéken levő szülői háztól, hogy hazafias középiskolákat végezessen és ha visszatér feladatának tekinti a magyarság terjesztését, életcéljául tüzi ki magának a magyar ügy emelését.

Vagy a Tribuna és társlapjai szerkesztői zsidók? oly gyakran értek zsidót honáruláson, annyiszor bocsátottak ki zsidók panszlav, vagy Isteu tudja mi más hazafiatlan proklamációkat és terjesztettek magyartalan folyóiratokat?

Gyalázatos rágalomokkal illetik ifjuságunkat és, ha nem is vagyunk barátai az elkülönésnek, megnyugvással vehetjük, ha látjuk, mint tömörülnek veszély idején az izraelita ifjak nem támadásra, de védelemre, ha látjuk, hogy él az összetartási erő ifjuságunkban.

De ne is hagyjuk magára; támogassuk, a hol tehetjük szellemileg és anyagilag.

Az izraelita ifjuság legkiválóbb egyesülete, a budapesti izr. tanító képzőintézet segélyező egyesülete és önképző köre e héten tartotta közgyűlését. Mindkét egyesület 1877-ben alakult. Nem védelmi szempontból, csak az őszinte hazaszeretet, a lelkes magyarság buzdította a tanárokat és ifjakat az egyesületek létrehozatalára.

Azóta erősbültek, de feladatuk is nőtt. Különösen az önképző kör hivatása fontos. Feladata megczáfolni a vádakat, melyeket nem egy izben szórtak a képző intézet ellen, meg kell mutatnia, hogy kitűnő módon műveli a magyar nyelvet. Az egyesület meg is felel. A derék igazgató vezetése alatt gyarapodott és növekedett. Alakulásakor 28 tagja volt, ma már 80 tagja van. Az igen szerény sorsu ifjak összerakják filléreiket és könyvtárt alapítanak. Ma még 500 kötetű, de folyton szaporodik a könyvek száma.

A tanárok is, a mennyire lehet segítyzik a kört és a segítyző együletet, az aradi hitköztség, a nagy-kőrösi hitköztség, több magán intézet és egyén járul segítyével e minden tekintetben üdvös intézmény felvirágoztatásához. A fillérek annyira szaporodtak, hogy az idei közgyűlésen az igazgató után elnevezett Deutsch Henrik alapítvány kamatait már ki is oszthattak. Az egyület elnöke Hajnóczy dr., nem vallásunk hive, de legelismerőbb módon nyilatkozik mindenkor a növendékekről, kik annyi fáradsalmak mellett találnak időt arra, hogy verses és prozai dolgozatokat irjanak, szavaljanak és behatóan bíráljanak.

Nem e méltók ez együletek a zsidóság figyelmeire?

Nem e kötelességünk támogatni? Hiszen mindenki lehet pártoló tagja! —

Bővebben foglalkoztunk a legnagyobb magyar-zsidó tanintézet ifjúságának szövetkezeteivel. A vidék izr. ifjúsága tanulja meg tőlük, mint kell semmivé tenni ellenségeink otromba rágalmasait. —

K. Gy.

RácZ Géza beszámolója.

Izsákról írják nekünk f. hó 16-ki kelettel. Képviselőnk ismét megszerencseltetett bennünket, hogy beszámolóját megtartsa. Hogy lehet-e az ő beszédét beszámoló-beszédnek nevezni, és nem lenne-e helyesebb ezen kifejezés beszámíthatlan beszéd, azt csak az tudja megmondani, ki 1 órán tartott beszédét végig hallgatta.

De erről majd lentebb beszéljünk; most előbb a fogadtatásról. — A fogadtatás az antiszemitákhoz méltó volt. Nem állítottak fel diadaliveket, nem hallottunk tarackdurrogásokat, a házak nem voltak fellobogozva — az ablakokból is hiányoztak a szőnyegek és más szokásos fogadtatási ceremóniákat sem láttunk ugyan — de hát kirukkolt 3, mond három suszter, egy-két asztalos-inas és még néhány szavazattal nem bíró választó-polgár, ezek 2—3 kocsi-ra felkapaszkodva mentek a képviselő ur elé.

A városház udvarára beérve, egy asztalosmester, aki most teljes diszben volt, a mennyiben cipő is volt a lábán (rendesen papucsokban szokott járni), csendre intvén az összegyűlt apró politikusokat, mert a „nasságos képviselő ur maj beszámol.“ Ez a jeles hazafi igen népszerű ember, az egész helység ismeri őt e néven: „lengyel zsidó“.

Kezdte tehát a képviselő ur a Janszki-affairen és itt mindjárt belevonta a zsidókat. Elbeszélte, hogy a zsidó Falk mennyire kifakadt Janszky és Albrecht ellen és hogy az egész sajtó tele volt a generalis eljárása fölötti megbotrankozó nyilatkozatokkal. De aztán mi történt? Három nappal később a zsidó gyáván visszavonja, amit állított. (Sajátságos e dologban csak az, hogy mikor Falk bátran odamondogatta, akkor az antiszemiták, mint kikeresztelkedett zsidót maguknak reklamáltak; de midőn visszavonta, már „gyáva zsidónak“ tekintik.) És miután már a zsidóknál tartott elmondta, hogy a zsidók mennyire neveltetik gyermeküket, leszoritják a keresztény embert minden pályáról. Itt van mindjárt a duna-pataji eset. Duna-Pataj az antiszemitákhoz fordul küldjenek nekik egy

keresztény orvost. Kiírják a pályázatot s 27 pályázó között nincs keresztény; nolens volens zsidót kellett tehát választani. — Itt a népfelkeltési törvény. Itt ugyan azokat mondta RácZ ur, a mit már tőle a képviselőházban alkalmunk volt hallani. A névmagyagyárosításról is sokat beszélt. E tekintetben is ismerjük RácZ Géza bölcs nézetét. De a mi új volt beszédében a zsidónak a cigánynyal való összehasonlítása. Hogy t. i. mért nem haragusznak az antiszemiták a cigányra. Tudjuk mi azt nagyon jól s maga RácZ ur is mondta, hogy t. i. ezeknek nincs birtokuk, gyermekeik nem foglalják el a keresztények elől a jónal jobb hivatalokat.

Ezek után következett Verhovay, kit RácZ az egekig magasztalt s kit ő szerinte csak a zsidók szerettek volna befektetni és jelleme fényes mint — a nap. Tizenháromszor koczkáztatta életét a hazáért, és egyedül az ő lapja az egyetlen keresztény lap a többi mind — mind sakter lap. (A „Magyar Állam“ is?!). Végül aztán elmondá, hogy ő mindezeket amit most itt mondott sokkal szebben és helyesebben elmondta az országházban (Mit is mond a nimet az öndicséretéről?!) s felhívta a polgárokat, hogy szívésen ragaszkodjanak a kibontott zászlóhoz, ne tántorodjanak el, mert ő (RácZ ur) azt hiszi — in hoc signo vinces.

Most aztán a programm szerint a bankettnek kellett volna következnie, a mely azonban elmaradt — noha tegnap midőn én az ivet láttam már heten voltak aláírva. Rosz nyelvek sokat tudnak beszélni a bankett elmaradásról — a többek közt azt is, hogy — noha csak nyolcz piczula egy kuvert — a hivek mégis csak „hozomra“ akartak bankettezni, s így az ivet aláírták ugyan, de fizetni nem fizettek. — Így aztán természetesen a bankettnek el kellett maradnia.

Mi látva a képviselő ur környezetét; igazán sajnáltuk őt, mert őszintén mondhatjuk, hogy az intelligensebb elem egészen távol tartotta magát mindentől s tudomásul sem látszott venni, hogy ma milyen nagy — vendég van a városban.

Weisz S.

A nemzetgazdasági kérdés.

I.

Mit e cím alá foglalunk, azt közönségesen, bár véleményünk szerint alaptalanul, társadalmi kérdésnek szokták nevezni. Társadalmi dolog mindaz, mi a társadalmat, mint ilyent, akár teljességében, akár egyes nagyobb részeiben érinti. Politikai alkotmányos, egyházi és iskolaügyi kérdések s más effélék mind társadalmi kérdések, mert az álladalmi és társadalmi élet legfontosabb érdekeit illetik. Amit társadalmi kérdésnek neveznek, az az ugynevezett munkásosztály munka- és bérviszonyaira vonatkozik, viszonya a munkához és bérhez pedig csakis nemzetgazdasági természetű. Így nevezi már Aristoteles is. Sőt azt hiszik, hogy e jelölés a socialismusnak tett némi engedmény, a mely annyiban nem jelentéktelen, amennyiben a közvé-

leménynek iránta való bizonyos hajlamát árulja el. Miután a socialismus a nemzetgazdasági kérdést átváltoztatja az egész társadalmi rend felforgatójává, számára csakugyan létezik sociális kérdés; csakis nemzetgazdasági kérdést ismerve lép fel ellene a társadalmi világ, mely ezért logikailag helyesen nem is szólhat társadalmi kérdésről.

A mosaismus, amint tant és életet azonossá akart tenni és Isten és ember feletti nézeteiből folyó elvek alapján törekedett szervezni a népalkotmányt, nem hagyhatta figyelmen kívül az ügy nemzetgazdasági oldalát. A telkeknek minden család közt történt egyenlő felosztása, a rokonok visszaválthatási joga által sérthetlenné vált örökös birtok és a jobbágy, a rabszolgaságnak legfeljebb hét évre köthető bérszerződés által történt megszüntetése voltak azon elemek, melyekből a nemzetgazdasági szervezetet akarta létesíteni. És ha ezáltal meg is akadályozhatta a tulságos meggazdagodást és a birtokoknak egy kézben halmozását, nem vehette elejét a balsors, nyomorékság, betegség, haláleset miatt, ellenség által, vagy lustaság és élvvág folytán beállt elszegényedéseknek és azért rendelte el a szegények osztályrészességét a jövedelemben és azon kötelezettséget, hogy a szükölködön segítsenek.

Hogy e törvény, ha a szakadás idején nem is követték teljesen, mégis az izraelita nép szellemében gyökeresedett, az több izben tűnik ki. Így Ruthnál (4, 3), a királyok könyvéből (21, 3), Jeremiásnál (32, 7), valamint Ezechiel is az általa szerkesztett törvényben az ország földje egyenletes felosztását követelé. A feladat, melyet a mosaismus tűzött ki magának, kizárólagosan földmivelő népnek tulságosan nehéz nem volt, de másképen állott a dolog, amint ipar és kereskedelem fejlődtek és a birtokviszonyok változtak. Ezt azonban nem érezték az izraeliták, míg országukat lakták. Mert habár Ezechiel 27, 17 szerint a phöniciabeliek az izraelitáktól be is szereztek gabonát, süteményt, mézet, olajat és balzsamot, ezek viszont más szükségleteiket amazoktól fedezték és megelégedtek az egyszerű cserekereskedéssel. A túlnépesedéstől megóvták Izraelt az assyriaiak és chaldeusok részéről szenvedett véres vereségek és száműzetések, valamint a második fennállás idejében a részint kényszerített, részint önkéntes kivándorlások. E második fennállás alatt, különösen Esua és Nehemia kora után szigorúan megtartották Mózes nemzetgazdasági törvényeit, de az ipar és kereskedelem megváltozott viszonyai kényszerítették némely tekintélyektől szentesített kivételek alkotására. Teljesen megváltozott a zsidók állapota, miután a római fegyver ledöntötte Jeruzsalemét és a nép szétszóratott a föld minden országába. Más népek közvetlen hatalmának alávetve földmivelő népből legnagyobb részt kereskedelmi néppé kellett lenni és évek hosszú során át volt hivatása a nyugat és kelet közti kereskedelem közvetítése. Nemzetgazdasági törvényeik egyikét a másik után kellett elhagynia egészen az örökösödési jogig. Hosszu időn át tartották meg egymás közt a zsidók a kamatvétel tilalmát és még a 13-ik században is szégyenteljes bünnékölték azt, ha valaki hitsorsostól vett kamatot. De lassanként ez is elve-

szett a viszonyok bonyolódása következtében és az üzleti forgalom követelményei folytán. Ilyképen állította fel a mosaismus az igazságos nemzetgazdasági szervezet alapelveit, de a zsidóságot történeti fejlődése arra szorította, hogy ez elveket csak elméletileg őrizze meg; gyakorlatilag keresztül nem vihette.

Az emberi társadalomban levő nemzetgazdasági mozgalom csakolyan régi, mint maga az emberi társadalom. Mintegy első mozzanataként állítja előnk a szentírás Kain és Abel, azaz az állandó lakhelyű földművelő és a nomád baromtenyésztő vetélkedését. A hódítások és leigázások korában oda módosult a nemzetgazdasági mozgalom, hogy az emberek egy része munkátlan, gazdagságot gyűjtő uralkodóvá, más része jobbágygyá és rabszolgává lett. De magának az uralkodó nép egy része magához rántva a legnagyobb birtokokat a másik részt a birtoktalanok sorába szorította. A viszonyok kifolyásaként indultak meg az ó- és középkor államaiban hathatós, heves társadalmi mozgalmak, majd az adóviszonyok körül, mint Atheneben; majd, mint Rómában a politikai jogok körül, melyeket a plebejusok a patriciusoktól kieroszakoltak ugyan, annélkül azonban, hogy a birtokviszonyokat illetőleg kedvezőbb viszonyokat elérhették volna. Még rosszabb volt, ha az alávetettek fegyverhez nyultak, mint a rabszolgaháborúkban, a polgárháborúkban és a parasztlázadásokban. A fegyveres és szervezett társadalommal szemben mitsem vihettek keresztül, és csak százezreket tettek tönkre. De mire a fegyver képes nem volt, azt eredményező a jog és humanitas eszméje, amint az utolsó században lassanként megalakult, erősödött és az uralkodó hatalmat elnyerte. Széttörte a jobbágyság bilitéseit; feloldotta a rabszolgaság kötelekeit, utoljára husz év előtt az egyesült államok véres polgárháborújában, de ezzel még ki nem elégítették a felszabadultakat. Még többet akartak és a nemzetgazdasági mozgalom korunkban oly nyomatékosan kering, hogy senki sem vonhatja ki magát figyelembe vétele és mérlegelése alul.

Nemcsak a tulajdonnak fogalmából, mint a társadalom egy oszlopa szilárdításából, hanem sokkal inkább a mult zavaros viszonyaiból; a tulajdon és birtoklás bonyodalmaiból, és monhatjuk, hogy mind ama számtalan erőszakoskodásból, melyeket népeken, röndeken és egyéneken gyakoroltak, fejlődött a birtokviszonyok oly rendkívüli különbözősége, mely természetsszerűleg a jelenkor igazságosabb és hékésebb viszonyai közt is fennmaradt. Elhez járulnak a növekedő műveltség, a szabad öntudat ébredése, a szükségletek változatossága és szaporodása, az ebből származó növekedő elv utáni vágy, mely a polgárosult nép minden osztályát hatotta át. Végre nem mellőzhető, az sem, hogy a mindinkább terjedő kultúra behatása alatt a tömeg vallási és erkölcsi érzelme gyöngült, ajtót s kaput zártak az elégtelenségnek, a jogérzet, mérséklet és önuralom hiányának, valamint az ősök egyszerű szokásai is mindinkább elvesztek.

Mind e körülményekből kifolyólag a nemzetgazdasági mozgalom, sajnos, a hevesség és szenvedélyesség oly fokát

érte el, mely a társadalmat kérdések elé állítja, minőket évszázaddal ezelőtt nem is sejtettek.

Különben, ha nemzetgazdasági mozgalomról szólunk, nem hagyhatjuk figyelmen kívül, hogy e mozgalom kétfős: Felülről lefelé és alulról felfelé ható. Vegyük ezt közelebb-ről fontolóra.

Az izr. ref. egyház.

(Levél a szerkesztőhöz.)

T. szerkesztő ur! Tudom ugyan, hogy némelyekben a t. szerkesztő ur a ref. izr. egyház ügye iránt az enyimétől eltérő nézetek harciosa, mégis kérem, hogy jelen soraimnak becses lapjában helyt adni méltóztassék, annál is inkább, minthogy egy meg nem változtatható helyzettel állunk szemközt, melyet legjobb minden oldalról megvilágítani.

Trefort Ágoston vallásügyi miniszter ur megtalálta az alapot, a melyen állva az ujonnan alakult és immár miniszterileg engedélyezett ref. izr. egyház létjogosultságát még mi sem vonhatjuk kétségbe, a kik ellene harcoltunk. A lelkiismeretiszabadság szent nevében adta meg az engedélyt a megalakulásra, mert mindenkit olyan vallásának kell tartanunk, a milyennek ő maga vallja. Meghajolunk az érvelés e módja előtt mi, a kik óhajtva óhajtjuk az időt, mikor e szép hazában is el lesz vetve a teljes vallásszabadság áldásos magva. És mégis bizonyos kellemtelen érzés szállt meg bennünket, mikor Trefort miniszter leiratát elolvastuk. Az volt az első kérdés önmagunkhoz, vajjon ez lesz-e az a mentőszó, mely a visszavonás és gyűlölet öklelő szarvait majdan letöri avagy megtompítja? Vajjon, ha reformált izraelitának fogja magát valaki mondani, kisebb lesz-e iránta az önző féltékenység, el fognak-e maradni azok a bizonyos jelzők; nem fogja-e a ref. zsidó tanárjelölttől a kikeresztelkedést kívánni Trefort ur ő excellentiája, stb. stb.? Ki merne ezekre kedvező feleletet adni?

Mindaddig, míg ilyen gyakorlati érdekek és célok szolgálatába nem képes szegődni a ref. izr. egyház, mindig csak olyanak fognak tekinteni, mely összegyűjti azon zsidókat, kik könnyebb lelkiismerettel óhajtják a diszuóhus fogyasztását. S ezt — mert egyéb céljuk aligha van — bizony eddig is megtették.

Há csak eredménytelen volna és céltalan is sok tekintetben az új egyház, egy perczig sem bántana bennünket léte. De ki nyújt biztosítékot aziránt, hogy nem lesz-e káros hatással?

Minthogy a ref. izr. egyház tagjai is csak halandó emberek, — adja isten, hogy ne úgy legyen — de hát megtörténhetik, hogy valamelyikük hibát fog elkövetni. Már előre hallom, mint fogják mondani bizonyos emberek és lapok, a melyek a rendőri híreket is zsidó és nem zsidó részre osztják, mint fognak ezek teli torokkal kiáltani: „Ime, a zsidó százszor is megreformálhatja magát, de azért zsidó marad!“ . . .

Ennyit az ügy tartalmi természetéről, melynél nem

kevésbé fontos az új egyház jogi alakjának szigorú meghatározása és főleg a viszonyosság, melyben a ref. egyház a régiekkel, helyesebben a régivel állani fog. Avagy csak olylyá fog-e tekintetni e viszony, mint a milyen pl. az orthodox és a neolog hitközségek közt létezik? Ez igen fontos és jó volna, ha eziránt az „Egyenlőség“ hasábjain szakértő ember adna sine ira et studio felvilágosítást illetőleg közölné eszméit.

B. S.

*

Más oldalról pedig a következő sorokat vesszük:

Dunaföldvár, június 17.

Tekintetes szerkesztőség: Bekövetkezett, a mitől eleve féltünk. Az eredmény igazolja félelmünk alaposságát. A pesti izr. hitközség a legkompetensebb hatóság: a rabbiszeminárium tiltakozását Trefort ur semmibe sem véve, alapszabályaikat láttamozva a reform község létesülését megengedte.

Az eredményt látjuk; megfejthetetlen csak az előtünk, hogy minek szőlította fel Tre ort ur véleményadás végett a pesti izr. hitközséget, minek a rabbiszemináriumot, ha ítéletüket semmibe sem véve önönvéleményét tartja feltétlenül helyesnek Trefort úr! Megengedjük, sőt határozottan állítjuk, hogy vallás- és közoktatásügyi miniszterünk nagy tudományú, jeles műveltségű férfiú, de azt el nem képzelhetjük, hogy a héber theológiában jártas volna. Azért tekintetbe kellett volna vennie annyi jeles szaktudós véleményét is, nem pedig azokat teljesen igazolni!

Szterényi úrnak második profétáiknak — dogmái védelmében legerősebb argumentuma az, hogy máshol is léteznek reformközségek, így pl. New-Yorkban, Baltimorében s. a. t.

Bocsánatot kérek apostol ur, ez még mit sem bizonyít. Lehetnek ilyen reformközségek, ezt megengedjük, de azt már nem, hogy azokat ilyen emberek alapították, mint Ön, kit sem tudománya, sem theologiai ismerete nem képesít a profétaságra s kit különben sem a magasztos cél, a XIX. század reformeszméinek megvalósítása, hanem igenis az önérdek vezetett. Tegye ön kezét szívére s gondolja jól meg, vajjon nincs-e igazunk. Tudunk ám mi is a XIX. század eszméinek megfelelőleg felvilágosultau gondolkodni! Vagy tán azzal akarja háborgó lelkiismeretét megnyugtatni, hogy „lám ügyem még sem oly igaztalan, akadnak hívei“! Hát Szterényi önnök úr még annyi tapasztalata sincsen, hogy tudhatná, miszerint nincs oly igaztalan a józan észszel ellenkező dolog, minek hívei ne akadnának?

Földvári Adolf.

T Á R C Z A.

Gróf vagy zsidó.

— írta Dr. Lehman. —

(Folytatás.)

Ez azonban csaknem megkövült az ijedtség és meglepetéstől. Benczéről Józsefre és Józsefről Benczére jártatá szemeit.

„Istenem,“ ugy tört ki végre, „ugy hasonlítanak egymásra, mint ikertestvérek.“

Ezután keservesen kezdett sirni. A fiatal emberek, kik ismerték az ellopott ikertestvér történetét, mert Bence elmondta barátjának is, méltányolták a grófné fájdalmát és hallgattak.

Mind a hárman a kocsira szálltak és a kastélyba hajtottak.

Miután a grófné kissé lecsillapult, kérdé Józsefet:

„Nemde, atyját Del Monte Rafaelnek hívják és Hamburgból való?“

„Igen, ő hamburgi születésű,“ felelt József: de már évek óta Prágában lakik anyám születési helyén.“

Dornbach Ágnes grófnő a legnagyobb izgatottságban volt. Józsefnek csodálatos hasonlatossága fiához, de még inkább elhalt férjéhez, arra a gondolatra hozta, hogy e fiatal ember, ki előtte áll, az ő ellopott gyermeke. Hozzá járult még az is, hogy Del Montet nevezte atyjának, kit ő egyszer megvetett és megsértett.

„Hátha ez a zsidó boszúból, mert megkosaraztam, lopta el gyermekemet,“ gondolá magában, „hogy zsidóvá nevelje? Megboszulhatta-e volna jobban magát rajtam? Istenem, adj világosságot és add vissza gyermekemet.“

Del Monte távol maradt a vacsorától.

Hol van barátod?“ kérdé fiát a grófné.

„Bocsáss meg neki, édes anyám. Annyira megrögzött zsidó, hogy ételeinkből nem akar enni. Megkértem tehát az öreg Samsont a faluban, hogy lássa őt el étel- és itallal. Csak ezen feltétel mellett fogadta el meghívásomat.“

Miután József a vacsora elmúltával a terembe lépett, mondá a grófné:

„Önt kerestem a vacsoránál.“

„Nem igazolt Bence gróf? kérdé József?“

„Igen! de mégis csodálkozom fölötte. Én ismertem egykor atyját. Ő minden tartóztatás nélkül evett velünk.“

„Atyám?“

„Ha ugyanaz a Del Monte Rafael az atyja, ki 22 évvel ezelőtt hosszabb ideig Bécsben tartózkodott és kit olasz nemes embernek tartottak, kiről azonban később kitudódott, hogy egy hamburgi zsidó.“

„Nem ismerem atyám ifjúkori történetét; de mióta csak emlékszem, igaz hívőnek ismerem és ebben nevelt fel engem is.“

„Az a Del Monte, kit én ismertem csinos magas fekete haju és szemü férfi volt. Ön semmikép sem hasonlít reá.“

„Leirása még most is reá illik, méltóságos asszony. Atyám még mindig fiatal.“

„Talán anyjára hasonlít?“

„Anyámra nem hasonlítok, de testvreimre sem. Midőn még kis gyermek voltam, gyakran mondák a vendégek, hogy egészen elütök rokonaimtól; szüleim erre csak mosolyogtak és hallgattak.“

„Ugy van és nem másképp!“ mondá a grófné halkán.

A társalgás csak vontatólag folyt. A fiatal emberek nemsokára visszavonultak szobáikba.

„Nincs másképp,“ mondá, Del Monte vagy ellopta vagy ellopatta gyermekemet, hogy zsidóvá nevelje. Irtózatlanul utasítottam el magamtól, midőn meghallottam hogy Ábrahám ivadéka. És most az, ki akkor kikeresztelkedni akart, megrögzött, elfogult zsidó lett, hogy gyermekemet is azzá nevelje. Ez irtózatlan, borzasztó.

A grófné álom nélkül tölté az egész éjet. Másnap elhivatá a lelkészt és közölte vele a gyanuját.

„Nincs fia testén valami jel,“ kérdé a pap, „a miről biztosan rá lehetne ismerni?“

„Igen,“ viszonzá a gráfnő, „midőn az elsőszülött és a később elrabolt Bruno a világra jött, mondá a szülésznő. Ha a második gyermek szinte fiu mégis meg lehet a fiatal grófokat egymástól különböztetni; mert ennek egy csillag alakú májfolt van a bal mellén.“ Midőn Bence született e jel rajta nem volt látható. Később ez volt az egyedüli jel, miről a kicsikét egymástól megkülönböztethették.“

Éppen ekkor lépett Bence gróf a szobába, hogy édes anyjának jó reggelt kívánjon. Miután a lelkészt üdvözölte és anyjának kezét csókolt, kérdé a grófnő:

„Te is fürödtél Heidelbergában a Neckar vizében?“

„Hogyne, édes anyám.“

„Barátod is jelen volt veled néha?“

„Gyakran; a fürdő előtt és után, midőn ruházatunk nem különböztetett meg bennünket, ekkor volt köztünk a hasonlatosság feltűnő; de mégis könnyen félismerhettek bennünket, mert Del Monte bal mellén egy csillagalaku májfolt van!“

„Ő az!“ kiálta fel a grófnő és ajultan rogyott vissza karosszékebe, a honnét felemelkedett.

Bence gróf anyjához sietett; a pipereasztalról egy kölni vízzel telt üvegecskét ragadott meg és annak tartalmát a grófnő arczába önté.

„Mi bajod, kedves anyám?“ kérdé a grófnőt, midőn ez szemeit felnyitá.

„Fiam Bence,“ mondá halkán a grófné, „Del Monte barátod nem más, mint a te régen elveszett Brunó fivéred?“

Oh! az én sejtelmem!“

„Te is már sejtetted ezt fiam?“

Igen anyám, az első percztől fogva, midőn én őt Heidelbergában láttam!

De sejtelmemet túlszárnyalta azon érzelem mi ellenállhatatlanul hozzá vonzott, mi minden rang- és valláskülömbőséget háttérbe szorított.

„De mi biznyijja állításodat?“

A grófné elmondá Del Montevali előbbi ismeretségét, és azon boszút, mit ez véleménye szerint rajta vett, valamint azt, hogy a József mellén levő jel minden kétséget kizár. —

„Akkor hozzá sietek,“ mondá Bence, „hogy megöljem fivéremet és anyja kebléhez vezessem a gyermeket!“

„Csak lassan, lassan, urfi,“ figyelmezteté a lelkész Benczét karon fogva, „feledd, hogy fivére pogány, zsidó — igaz hogy akarata nélkül — de tévhitet előbb meg kell tagadnia, mielőtt Dornbach Brunó grófnak elismerjük.“

„Igaza van a plébános urnak,“ mondá a grófné

„Oh, mennyire vágyom már, hogy gyermekemet anyakeblemhez szorítsam! De ez esetben mérsékelnünk kell magunkat. Prágába utazom és a dolog nyitját akarom kutatni. Azalatt maradj barátoddal itt, míg a lelkész ur a hitetlent oktatni fogja.

De add becsületszavadat Bence, hogy a hallottakról nem szólsz barátodnak egy szót sem.

„Anyám.“ mondá Bence, „ha József fivérem, akkor mint olyant szeretem akár zsidó akár keresztény; de kívánságod szerint hallgatni fogok.“

Dornbach grófné másnap utra készen volt. Midőn József bucsu-csókot nyomott kezére, így szóla hozzá:

„Hadd ölelelem meg ifju barátom, fiam barátját úgy szeretem, mint saját gyermekemet.“

Ekkor megtsókolta homlokát, mire könnyei záporként hullottak, melyeket eddig csak nagy nehezen tartott vissza.

„Ugyanaz az asszony ez,“ kérdé József barátját, „ki oly türelmetlen zsidó gyűlölettől telt tartalmú leveleket irt?“

(Folyt. köv.)

Felhívás! előfizetésre!

Azon t. előfizetők, kiknek előfizetésük f. év július hó elsején lejár, **lapunk e heti számához postautalványokat mellékelünk** azzal a kérelemmel, hogy megrendeléseiket mielőbb megújítani méltóztassanak.

H I R E K.

— **Az antiszemiák áldozata.** Furcsa históriákat beszélnek ifj. gróf F e s t e t i c h Pálról. E fiatal arisztokrata tudvalevőleg állandó képviselőjelöltje volt az antiszemita pártnak, mely e főuri passziót drágán megfizette a nemes gróffal. Ő volt az, a ki midőn az antiszemita párt budapesti főközlönye szedőit és munkatársait többé fizetni nem tudta, olyan nagy pénzüsszeget előlegezett, hogy három álló hétig még a nyomdásznál sem kontóztak. De ez csak apró szivesség volt azokhoz az áldozatokhoz képest, miket ő egyes antiszemita képviselőknek hozott. Bőkezüése, hogy ne mondjuk gondatlansága annyira ment, hogy antiszemita képviselőknek — becsületszóra is adott kölcsönöket. Hej, bizony szép idők voltak azok, mikor az antiszemizmus elkallódott irói és nyakig adós közlegényei „Pali gróffhoz“ fordultak, mint első és utolsó forráshoz, a honnan soha üres zsebbel vissza nem tértek. A köszönetet azzal rótták le, hogy minden megüresedett választó kerületben felleptették. Az általa szütemált antiszemita sajtó pedig ilyen alkalmakkor tőle telhetőleg kidécsérte úgy, hogy a nemes gróf egy ideig — mig t. i. a kerületben meg nem bukott — nagy férfunak tartotta magát. Sajnos csak az, hogy ez a mulatsága olyan sokba került neki — hogy végkép tönkre ment és hogy Amerikába kellett utaznia. Az antiszemitákat nagy vesztesség érte az ő távozásával, mert egyhamar nem akad új „balek“, a ki olyan pazarul költse reájuk pénzét.

— **Reformált izr. hitközség.** A vallás- és közok-

tatásügyi miniszter a következő rendeletet küldte a főváros-hoz: „A budapesti reformált izr. hitközség czélba vett alakulása ellen az izraeliták orsz. irodája, valamint az orsz. rabbiképző intézet tanártestülete és a pesti izr. hitközség részéről emelt ellenvetéseket és megjegyzéseket mult évi december hó 19-én 49255. sz. a. kelt rendelettemmel oly telhivás mellett küldtem meg a főváros közönségének, hogy azokat netáni észavevételeinek megtehetése végett az elő említett alakulóban levő hitközség ideiglenes bizottsága elnökének kézbesitse. Ebből folyólag a nevezett ideiglenes bizottság terjedelmes nyomtatott memorandumot mutatott be nálam, melyben a reformált izr. egyház ellen emelt ellenvetéseket megczáfolni és létjogosultságát beigazolni törekszik. Fentebb idézett rendeletemből már főváros közönsége előtt is ismeretes lesz, hogy az orsz. rabbiképző intézet tanártestülete és ennek nyomán az izraeliták orsz. irodája tagadásba vették azt, hogy reformált izr. egyház által kifejtett vallási tanok követői egyáltalán zsidóknak tekinthetők volnának. Ennek elleneben a reformált zsidók az említett memorandumban a leghatározottabban kinyilatkoztatták, hogy magukat feltétlenül izraelitáknak tartják. Az ilykép élére állított tisztán theologiai kérdés eldöntésére magamat hivatottnak nem érzem ugyan, de miután lelkiismeretében végre is mindenki olyan vallásnak tekintendő, a milyennek önmagát vallja, miután továbbá a többször említett új hitközség bemutatott alapszabályaiban állami szempontból kifogásolni valót nem találtam: hajlandó vagyok a budapesti ref. izr. hitközség megalakulását ezennel megendélyezni és alapszabályait jóváhagyni. — Midőn ennél fogva a jóváhagyási záradékkal ellátott alapszabályok egyik példányát hivatalos használatra itthelyt visszatartom, a másik példányt idezártan oly felhívással küldöm meg a főváros közönségének, hogy azt a nevezett hitközség ideiglenes bizottságának kézbesitse s arról egy hiteles másolati példányt saját használatára is követeljen be. — Megjegyzem azonban, hogy az önálló anyakönyvvezetés jogát, a mi egyébiránt nem is kéretett, ezen ujjonnan alakuló hitközségnek meg nem adhatom, hanem a reformált izr. hitközségnek a főváros területén lakó összes tagjait anyakönyvi tekintetben a pesti izr. hitközséghez tartozónak nyilvánítom.

— **Antiszemita kongresszus.** Casselből írják, e hó 16-iki kelettel: A német antiszemita kongresszus, mely pünkösdre volt városunkba egybehiva, nem olyan jól sikerült, mint a hogy a rendezők remélték. Mindazáltal részt vettek benne mintegy 300-an, köztü., több hivatalnok. Az ünnepies közgyűlésen négy előadás volt: dr. Königé az „uzsoráról és az uzSORA-törvényről“, dr. Försteré a „zsidókról a történelem világitásában“, dr. Böckel-Capistranoé „a zsidó gazdálkodásról Hessenben“ és Sonnenbergi Liebermanné a „börzéről es sajtóról.“ Megemlítendő, hogy Stöcker a ki azelőtt egy ilyen gyülekezeten sem hiányzott, most távolléte által tündökölt. Egyébiránt a többi német antiszemitanak is nagyon lefelé áll már a rudja, és mi azt hisszük, hogy a német antiszemizmus napjai már már meg vannak számlálva és hogy e mozgalom ott előbb szótporlik mint nálunk.

Tarnóczy Gusztáv mezőgazdasági gépcsarnoka

Budapest, váczi-körut 78. szám.

Ajánlja a legtekélyesebbnek elismert, legújabb hazai viszonyokhoz alkalmazott

HORNSBY & SONS-féle

ujított ugynevevett extralage és afrikai

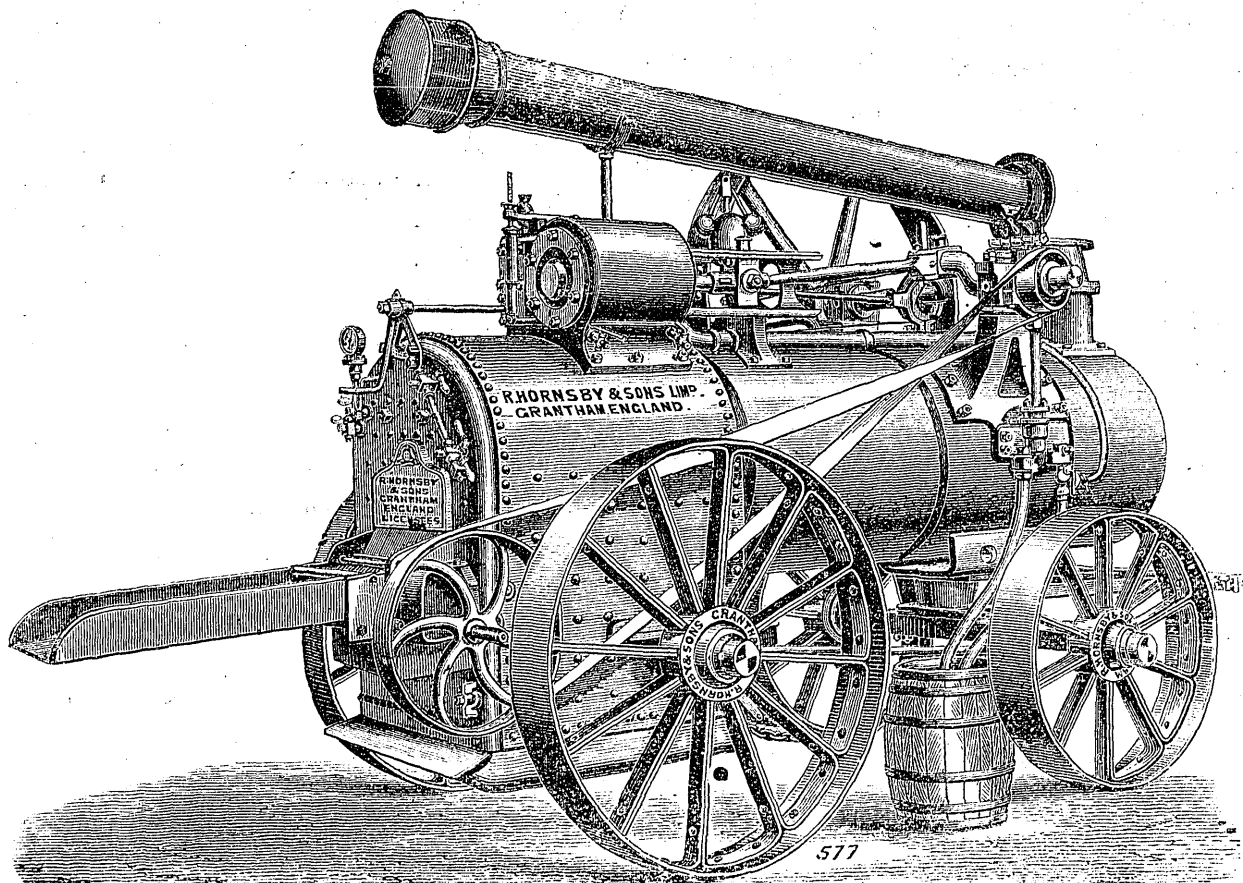
C S É P L Ö G É P E I T,

melyek minden versenyen, hol megjelentek, az első díjat nyerték és soha semmiféle gyártmány által le nem gyozettek, minek folytán soha se kaptak második díjat (kivánatra Yull-féle szabadalm szerint kötelhajtásra is berendezve), valamint legkitünobb

G Ö Z M O Z G O N Y A I T

belső vagy külső gozhengerrel, szén és fa vagy szalmávali tüzelésre, HEAD & SCHEMIOTH-féle szabad. önműködő szalmafutési szerkezettel berendezve.

Árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve
küldetnek.

Árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve
küldetnek.

Továbbá ajánlom: legszilárdabb kézi és fekvő vagy **oszlopjárgány-cséplő-készle-**
teimet; szelelő- és üszög-rostáimat, Trieur és osztályozó gépeimet min-
dennemű gabonára.

Hornsby-féle könnyű és szilárd szerkezetű „Parron“ és „Enolosed Gear“ fűkaszálókát, „Indispensable“ és „kéveköto-aratógépeket.“ Eredeti amerikai Hollinsworth **szénagyűjtőket**; Schlick-Krumpach-féle „hármás és kettős ekéket“, egytetemes és mélyítő, valamint fa- és vasgerendelyes egyvasu ekéimet, dús választékban; rézsutos és láncboronáimat; Hungaria és Universal sorvető-, Aberdeen és Smzthrendszerű szórvető-gépeimet és egyáltalában a mezőgazdasághoz szükséges eszközöket. — Gépeim nem egy gyárból valók, de az ösmert összes jó gyárakból választva, úgy, hogy minden jó gyárnak speciálitása meglehető. Minőségük összehasonlító kísérletek által állapítottatik meg, de minthogy a gazdák viszonyai és igényei különbözők, úgy az esetleg meg nem felelő gépek visszavétetnek és kívánatra a pénz is visszaadatik. Gépek kísérletre is adnak. Árak a legjutányosabbak részletfizetések is elfogadtatnak, melyek nagyobb összegeknél s kellő biztosíték mellett 10 évre terjedhetnek.